D•N
19/11 1950

Repliker kring parlamentarismen

I en serie artiklar har Dagens Nyheter gjort ett försök att belysa och granskera de grundsatser som gäller för en parlamentarisk monarki. Anledningen har varit en rad uttalanden i pressen som synes stå emot eller mindre uppenbar strid mot dessa grundsatser; det har tett sig behövligt att reagera mot tendenserna att begagna den stämning som tronskiftet medfört till en upplucknng av den svenska demokratin. Inom den socialdemokratiska pressen och i huvudsak inom folkpartiets press har gensvaret varit positivt. I flera tidningar, framför allt av högerfärg, har emellertid en annan, inte ointressant reaktion förmärkts. Å ena sidan har sagts att dessa artiklar varit onödiga genom sin självklara riktighet, å andra sidan har de väckt en stark irritation och en förstucken kritik, som visar att man känner sig träffad. Några avslutande repliker är därför behövliga.

"Bort från sakfrågan" har varit Svenska Dagbladets paroll i debatten. Den har tillämpats på så sätt att Dagens Nyheter anklagats för dubbelmoral: tidningen har, säga det med en förtrytelse som nästan verkar äkta, lämnat utförliga reportage från tronskiftet, och nu kommer den med inlägg som dels pläderar för något mindre pompösa former, dels för parlamentarismen. Menar högerorganet verkligen att en maning till återhällsamhet och en varning mot personlig kungamakt skulle hindra oss att skildra sorgehögtiden och tronbestigningen? Skall man vara så yr av sorg- och feststämningar som Svenska Dagbladet för att äga rätt att beskriva det skedda; gör Svenska Dagbladet anspråk på monopol som ett slags hovleverantör av kungliga nyheter? Naturligtvis menas det inte så; man vill blott komma ifrån saklig debatt och begagna läget för att irritera en konkurrent — man gör geschäft i en rojalism utan hämningar och reflexion.

Samtidigt tillskaviar tidningen i förbigående beskyllningarna för att ha uttalat sig i antiparlamentarisk riktning. Att man avhänat själva uttrycket parlamentarisk och likaledes erinran om att konungen är sina rådgivares rådgivare vill man alltså nu inte vidgå; en reträtt på denna punkt tecknar sig ofrånkomlig. Men det bör framhållas att då tidningen för ett värja sig mot de nämnda beskyllningarna betonar att "konstitutionella" sinnelag, så använder den medvetet eller omedvetet en tvetydig formulering. "Konstitutionell"; det kan betyda ungefär vad som helst. I en annan artikel prisar de "konstitutionella" formerna under Gustav II Adolf. Och det var under den "konstitutionella" monarkins täckmantel som Svenska Dagbladet på sin tid entusiastiskt försvarade borggårdskuppen och mot Staaff och Berggrav och Ericsons fredsrörelse kämpade som saknar motstycke i senare svensk publicistik. Tidningen vill i själva verket inte bekänna färg; den vill på en gång fara i båt och åka efter häst, tillfredsställa de många som drömmer om en stark man i gestalten av en stark kung utan att alltför mycket oroa parlamentarismens försvarare.

På liknande sätt söker Stockholms-Tidningen motivera sin strävan att ställa Oscar II som förebild för svensk hållning i utrikespolitiken. Trots att denne monark sökte tysk hjälp mot Norge, förklarade på andra sing till trippelalliansen och gång efter annan övervägde en militär aktion mot sitt norska rike, framställs han nu som anhängare av en obrottslig neutralitet, som en garant för Stockholms-Tidningens uppfattning. När grötgheten drivs till denna gräns blir den nästan beundransvärd: att mobilisera Oscar II mot Atlantpakten, det är dock i sitt slag en intellektuell prestation.

Viktigare är likväl att en rad publikationer hävdar en tankegång som är helt oförenlig med parlamentarismen. Kungen skall, säger man, i undantagsfall ingripa personligen, vända sig "direkt" till det svenska folket; ibland klädd denna tanke i det förledande uttalandet att även kungen skall få vara "människa" — som om man inte förstod att en monark som skulle delta i den oftentliga diskussionen likt en annan medborgare är en orimlighet. Hela detta sätt att resonera visar hur behövlig en debatt kring vårt statsskicks grundsatser är. Detta statsskick gör intet som man ibland i polemiskt syfte antyder, kungen till en nolla eller en namnstämpel; hans verksamhet vid regeringskriserna, hans rätt att råda regeringen, hans representativa funktioner ger tillsammans ansvarsmöjligheter av stor betydelse. Men vårt statsskick innebär att kungen inte får framträda som politisk faktor vid sidan av regeringen: han får lika litet arbeta för som mot en majoritet eller en minoritet. Den som påstår att detta skall gälla i vardagslag, men att i extraordinära lägen monarken måste ta ledningen, han förnekar inte bara parlamentarismen, utan också demokratin. Han tycks mena att folkstyrelsen duger då det är lätt att handla, men att den av arvets slump utkorade måste träda till då det blir besvärligt. Det är nog att föra ut resonemanget för att avslöja dess svaghet.

Här inamyges lätt tanken att monarken skall ha rätt att ingripa om hans ingripande är klokt. För det första vet vi alla att vad som är klokt i en viss situation är en sak som sällan kan objektivt avgöras — därom får historikerna diskutera, i åtionden eller århundraden, tills problemet försvinner i glömskans natt. För det andra, och det är det väsentliga, måste demokratin liksom varje ordnat statsskick innebära att man följer en fastslagen metod för statens avgöranden, vare sig denna metod i det enskilda fallet av den eller den anses leda till goda resultat eller ej. Den stora minoriteten av antisocialister i vårt land anser exempelvis att socialdemokratin vid en rad tillfällen handlar oklokt, orikligt, till och med orätt i mera egentlig mening. Men detta berättigar oss inte att, så länge demokratins regler följs, vägra lydnad mot lagarna eller söka att rubba majoritetens maktställning med andra medel än vad den ene kallar propaganda, den andre upplysning. Om var och en med alla medel skulle sträva att genomföra det rätta, det för honom rätta, skulle vi återgå till politiskt kaos.

Frågan har ställts om den nye kungens tillträde kan anses innebära en fara för parlamentarismen och om de här publicerade artiklarna är ett uttryck för oro inför denna fara. Naturligtvis inte. All anledning saknas att anta att konung Gustaf VI Adolf skulle tänka på en upplucknng av statsskicket; rimligen bör han på ett helt annat sätt än Gustaf V känna parlamentarismen som något naturligt och redan traditionellt. Men antydningarnm i en del av pressen inger en känsla av att parlamentarismen ofta är missförstådd och att anhängarna av en personlig kungamakt söker utnyttja de stämningar tronskiftet framkallat. Orovkcandе är också de försök att slå ned debatten som görs genom tal om vad takten kräver, om det onödiga i att kungens ställning berörs, om det fina i att hålla tyst. Denna välkända metod att bevinga kritiken utan att bemöta den får inte lyckas. En parlamentarisk monarki är vi alla beredda att godta, men den personliga kungamakten är definitivt avskriven.

Kafferansonering sjunger på sista versen,

även om hr Ståhlg alldeles som tidigare i liknande lägen försöker göra omkvädet långt. Ransoneringsministern kan ha rätt i att den för frigivningen behövliga lagerförstärkningen sker mer störningsfritt om den går steg för steg i stället för att göras i ett slag, men det är regeringen som rår för att denna lagerberedskap inte redan är ordnad, så gynnsamt som vårt betalningsläge mot utlandet varit i år. Helt felaktigt är att åberopa eventuell bomullsimport från Brasilien som skäl för fortsatt kafferansonering. Denna bomullsimport skulle nämligen, om den kommer till stånd, ersätta utebliivna kvantiteter från USA, för och följaktligen blir då dollar lediga i samma proportion, vilka man kan köpa kaffe för. Slutligen ser det till som om även andra kaffesorter än Minas kan börja köpas i andra valutor än den brasilianska, och då är det väl inte meningen att från svenska hida härda sådan import enbart för att kunna kontrollera ransoneringen.

Det är lätt att förstå

att lanthushållssrarinnorna är förgrymmade på statsrådet Lingman, som placerat ner dem två lönegrader under 1941 års lärarlönereskalkunnigas förslag. Landsbygdens kvinnor har redan klagat hos jordbruksutskottet, och de blivande lanthushållslärarinnorna — dvs. Brogårdselevorna — tänker i dag vädra sin ungdomliga indignation på protestmötet i Uppsala.

Statsrådets aktion präglas av ett ovitalt sparsamhetsnit. Att dämma upp tillströmningen till undervisningsyrkena på det praktiska, hemekonomiska fältet kan aldrig försvaras. Och att i dag just hota den för varje år mera kvinnofattiga landsbygden med brist på hushållspedagoger verkar särskilt bakvänt tänkt. Lanthushållsskolornas förmåga att hålla fast jordbrukardöttrarna vid landsbygden och att av dem skapa goda, medvetna lanthusmödrar är ofta omvittnad. De räcker bara inte till för bygdernas behov i många län, där de också fyller en uppgift som kulturcentrum. Mister de nu sina lärarinnor, som kan få bekvämare tjänster för samma lön i folkskolor, fortsättningsskolor och folkhögskolor, har landsbygden gjort en stor förlust.

Redan har många undersökningar på det senaste decennitet klargjort hur lönemässigt nedvärderade de praktiska lärarkrafterna alltjämt är i förhållande till utbildning och arbetsbörda. Detta hot mot lanthushållslärarinnornas kår — ur vilken också de oumbärliga hemkonsulenterna kommer — är bara ett exempel på skillnaden mellan de vackra fraserna om det praktiska arbetets ära och det faktiska naggandet på lönestandarden för dem som undervisar i detta arbete.

PRESSGRANNAR

Både kommunalt och rikspolitiskt är det något högst ovanligt att två förtroendemän spelar ut mot varandra på det sätt som gjorts med hr Berglund och Wennström i borgarrådsfrågan av det socialdemokratiska partiet, skriver Svenska Morgonbladet (fp), som därefter gör följande nyttiga erinran.

Det hör till pjäsen. att MT samtidigt på sin ledarsvedelning söker kasta över ansvaret för egna och meningsfränders blamager på folkpartiet: "Efter vad som inträffat är det också odiskutabelt att hr Berglvalls och folkpartiruppens ansenden är sjunkit även inom de egna leden." Så skall det låta, sedan socialdemokraterna saboterat de mest äriiga och redbara försök från hr Bergvalls och folkpartiets sida att nå en för olika parter godtagbar lösning. Upplaget med den rollen det var ett dylikt försök att skapa proportionell rättvisa, men varje dylikt initiativ strandade i sista omgången på socialdemokratiska ärlighetspolitik. Hr Höglunds taktikspel var ingenting att hurra över, men det uppbars av intelligens och framför allt: det lyckades på grund av de maktkombinationer, varpå det byggde. Vad som nu från socialdemokratiskt håll sätter i scen i Stadshuset är ett hojtande och bullrande för dess egen skull utan minsta mening och effekt. Om nämligen inte meningen är, att man skall bjudera sina egna och sjuktira gruppen genom ett mycket illa maskerat intrigspel, där borgarråd spelas ut mot borgarråd.

Ett samarbete är möjligt för framtiden om socialdemokraterna lägger bort sina fasoner. Att det är möjligt att kritisera folkpartiets sätt att förbereda sig för situationen är en sak, likaledes att det kan diskuteras om man borde ha gått med på socialdemokraternas i och för sig märkvärdiga förslag att placera om hr Berglund och Wennström. En annan och långt viktigare sak är att om socialdemokraterna i stället för att konstruera visat hållfrm av den samarbetsvilja som folkpartiledaren hr Bergvall och, det skall erkännas, högeledaren hr Göransson — visat, så skulle det nuvarande gråndа läget aldrig ha inträtt, utan ett samarbete redan ha varit inlett.

Om de Wärnska besparingsförslagen skriver Aftontidningen (s) bl. a.:

En sak är herr Wärns förslag, en annan vad som genomföres. Det råder ingen tvekan om att i och för sig stora besparingar kan göras. I verkligheten göres emellertid inga besparingar "i och för sig", utan i sammanhang med tusen andra faktorer som påverkar utgången. Vi har ett starkt intryck av, att många av besparingsförslagen är vad man kallar politiskt omöjliga. Om ett parti tog sig an dem, skulle andra partier kasta sig över det och inför världen framställa det såsom det förstående utpyrket för politiskt oförstånd, ansvarslöshet, känslolöshet, etc. etc.

Ljusnan (fp) tar ett par exempel:

Om nödvändigheten av en social reformpaus torde det inte ha rått någon större åsiktskillnad i riksdagen, och vår lagstiftning har också under det senaste decennium gjort en stark opposition mot försök att reducera sociala förmåner som redan är i kraft. Utredningens reflektion om det är nödvändigt att under en period av full sysselsättning mer än fördubbla statsbidragen till arbetslöshetskassorna avvisas av den socialdemokratiska Rik i Söderhamn med en förmodan att "samhället i möjligaste mån till skydda medborgarna mot vargatider som kan komma". Tidningens partikollega i Gävle påpekar i stället att arbetslöshetsn inom exempelvis byggnadsfacket och en del andra säsongbetonade fack är besvärande stor under vintermånaderna, och tycker att man med tanke på det förutsnrade penningvärdet snarast borde övervaga att förbättra under stödbestämmelserna, en tanke vars förverkligande skulle bli raka motsatsen till besparingar. Arbetarbladet finner det dock inte utesluter att "vissa bestämmelser i dagens läge kan te sig för generösa". Det är inte utan att denna förmodan kan vara riktig.

Ingen menar väl i alla fall att man kan spara utan att det känns en del. Att utnyttja hr Wärns förslag till kamp om de mismånde, som Aftontidningen misstänker skall vise, vore futtigt. Diremot kan naturligtvis avvägningen mellan olika besparingsförslag bli föremål för debatt och kritik.

Kvarsittningen i realskolan diskuteras av Folkskollärarnas Tidning med tanke på den nioårigа enhetsskolan:

Det är givet att den nuvarande realskolan, som är en teoretisk examensskola med realexamen eller tillträde till gymnasium som enstaka mål, måste ställa vissa krav på allmän studiebegåvning och studieiver, bio eleverna. Det finns inget inlagningsförfarande, säira minst redan efter fjärde skoläret, som kan ge absolute garantier för att alla inagna kan tillfredsställande följa undervisningen på realskolan. En viss gallring blir ofrånkomlig, men det är ingalunda givet att denna måste vara så stor som i den nuvarande realskolan är fallet. Om man inte vill sänka standarden för den nuvarande realexamen eller för tillträdet till gymnasiet, finns dock möjligheten att låta en del av de nuvarande kvarsittarna flytta upp genom klasserna och avlägga en partiell realexamen eller få avgångsbetyg enligt något lägre fordringar, något slags lägre realexamen. Det är också tänkbart att hålla fordringarna uppe för kvalificerade betyg och för tillträde till gymnasiet men något sänka fordringarna för godkänt betyg. Detta är i varje fall vägar som realskolan måste gå, när en obligatorisk niårig enhetsskola ska förverkligas.

Att ha dessa mindre duktiga hela vägen i samma klasser som de duktiga eleverna är väl ändå inte meningen? Det skulle snedvrida undervisningen i alltför hög grad.

Dagens Nyheter och tronskiftet

Enligt Dagens Nyheters praxis publiceras icke kritik av eller instämmanden i tidningens ledande artiklar. Ett undantag gör för följande inlägg, som anknyter till artiklarna om "Monarkin och tronskiftet".

Herr Redaktör!

Lasarna av en dagtidning måste tagit till att denna framför allt skall befatta sig med och kommentera aktuella frågor. Aktualiteten torde väl närmast få avgiva det intresse och utrymme som ägnas de olika spörsmålen.

I Eder ärade tidning har under fyra dagar så gott som hela ledarspalternas upptagits av artiklar betundlande "Tronskiftet och monarkin" jämte härmed enligt Eder mening sammanhängande ämnen. I synnerhet som artiklarna hållits i stark, polemisk form måste en läsare få det intrycket att något inträffat, som skapat ett så prekärt läge att det varit ytterst angeläget att utan dröjsmål ställa saken till rätta. I den första artikeln av den 12/11 antydes också att så skulle vara fallet, men några belägg härför framlägges ej. Stort utrymme ägnas åt vad Dagerman anfört i ämnet. Detta yttrande, som närmast torde visa att en god förståelse för nödvändigtvis behöver vara omdömesgill på andra områden, bör ju egentligen ej alls till den sakfrågan, som Ni vill ställa under debatt, och bara omdöme förfarna också av Eder vara ohälftbart. I artiklarna påstås emellertid att försök rent av göres att utnyttja stämningen till en direkt propaganda för en personlig kungamakt. De ovan anförda artiklarna är, enligt Eder uppgift, så ivriga att de vilja tysta dem som är av annan mening för att få "hala eller rättare sagt skrika ensam". För en lösare, som försöker följa tidningsspalternas, är det överraskande att ej ens på Eder tidnings ciitatvedlning kunna finna några uttryck på dylika "skrik". Det mest typiska exemplet" lär ha funnits i en artikel i Svenska Dagbladet. Kanske är det mitt fel att jag ej förstår att den artikel, som jag därvid avser, verkligen innehåller vad som i Eder ledare därur utplånas. Emellertid betecknar Ni den själv som ett försök att "sakta bana väg för" en icke önskvärd utveckling. Detta är alltså "det mest typiska exemplet" på hur man ostörd får "skrika".

I slutet på den sista artikeln i ämnet sluges det att kanske de påstådde avsnen verkligen funnits. Det varit så allvarligt menade, men att grundfrågorna i vårt statsskick dock inte är så svåravgjorda vit det lösa andra faktorer som påverkar utgången, Vi har ett starkt intryck av, att många av besparingsförslagen är vad man kallar politiskt omöjliga. Om ett parti tog sig an dem, skulle andra partier kasta sig över det och inför världen framställa det såsom det förstående utpyrket för politiskt oförstånd, ansvarslöshet, känslolöshet, etc. etc.

Ljusnan (fp) tar ett par exempel:

Om nödvändigheten av en social reformpaus torde det inte ha rått någon större åsiktskillnad i riksdagen och vår lagstiftning har också under det senaste decennium gjort en stark opposition mot försök att reducera sociala förmåner som redan är i kraft. Utredningens reflektion om det är nödvändigt att under en period av full sysselsättning mer än fördubbla statsbidragen till arbetslöshetskassorna avvisas av den socialdemokratiska Rik i Söderhamn med en förmodan att "samhället i möjligaste mån till skydda medborgarna mot vargatider som kan komma". Tidningens partikollega i Gävle påpekar i stället att arbetslöshetsn inom exempelvis byggnadsfacket och en del andra säsongbetonade fack är besvärande stor under vintermånaderna, och tycker att man med tanke på det förutsnrade penningvärdet snarast borde övervaga att förbättra under stödbestämmelserna, en tanke vars förverkligande skulle bli raka motsatsen till besparingar. Arbetarbladet finner det dock inte utesluter att "vissa bestämmelser i dagens läge kan te sig för generösa". Det är inte utan att denna förmodan kan vara riktig.

Ingen menar väl i alla fall att man kan spara utan att det känns en del. Att utnyttja hr Wärns förslag till kamp om de mismånde, som Aftontidningen misstänker skall vise, vore futtigt. Diremot kan naturligtvis avvägningen mellan olika besparingsförslag bli föremål för debatt och kritik.

Kvarsittningen i realskolan diskuteras av Folkskollärarnas Tidning med tanke på den nioårigа enhetsskolan:

Det är givet att den nuvarande realskolan, som är en teoretisk examensskola med realexamen eller tillträde till gymnasium som enstaka mål, måste ställa vissa krav på allmän studiebegåvning och studieiver, bio eleverna. Det finns inget inlagningsförfarande, säira minst redan efter fjärde skoläret, som kan ge absolute garantier för att alla inagna kan tillfredsställande följa undervisningen på realskolan. En viss gallring blir ofrånkomlig, men det är ingalunda givet att denna måste vara så stor som i den nuvarande realskolan är fallet. Om man inte vill sänka standarden för den nuvarande realexamen eller för tillträdet till gymnasiet, finns dock möjligheten att låta en del av de nuvarande kvarsittarna flytta upp genom klasserna och avlägga en partiell realexamen eller få avgångsbetyg enligt något lägre fordringar, något slags lägre realexamen. Det är också tänkbart att hålla fordringarna uppe för kvalificerade betyg och för tillträde till gymnasiet men något sänka fordringarna för godkänt betyg. Detta är i varje fall vägar som realskolan måste gå, när en obligatorisk niårig enhetsskola ska förverkligas.

Att ha dessa mindre duktiga hela vägen i samma klasser som de duktiga eleverna är väl ändå inte meningen? Det skulle snedvrida undervisningen i alltför hög grad.

Även om en del nyanser i definitionen och uttryckssätt kunna förekomma, framgår ju av själva de artiklar, vari Ni med sådan iver påderar för Eder uppfattning, att denna numera är allmänt godtagen. I och för sig utesluter detta icke att den kan ytterligare utläggas och belysas. Men när det sker i denna form skapas hos den lässande allmänheten den föreställningen att något just inträffat som innebär en överhängande fara. En sådan falsk föreställning stärkes ytterligare hos dem som finna Edra artiklar under de rådande förhållanderna opåkallade. Hänsyn av det slaget får ej förhindra ett öppet dryftande av angelägna spörsmål; i detta fall torde Ni ha upprätt i oträngt mål.

Stockholm i november 1950.

Olof R. Lamm

Herr Redaktör!

Jag har med intresse läst edra artiklar om monarkens roll eller rättare sagt "brist på roll" i ett strängt parlamentariskt styrt samhälle och skulle för min del i all anspråkslöshet vilja göra några anteckningar i marginalen.

Ni hävdar bl. a. att varje meningsgivning från kungens sida utöver "den korrekt banala", även om meningsyttringen sker i samförstånd med den ansvariga regeringen eller rent av på dess önskan, står i strid med parlamentarismens oskrivna lagar och följaktligen måste bannlysas från ett parlamentariskt styrt samhälle. Undertecknad — och säkert många med mig — är tvärtom av den meningen att personliga framträdanden av kungen under exceptionella förhållanden, dvs. då riksfred och fritet står på spel eller då läget på ett emotionellt sätt berör vårt förhållande till ett annat land, inte bara är förevarliga, utan även i fullaste samklang med monarkens formella och reella ställning som den högste representanten för rikets enhet och dess enighet kring vissa bestämda värden — självfallet under förutsättning att aktionen sker i samförstånd med regeringen och i linje med meningen eller önskningarna hos den övervägående delen av folket. Exempel: Gustaf V:s Finlandsliktamen, handbrevet till Hitler, Kristiania 1912, Ert huvudargument mot personliga meningsyttringar från kungens sida var ju att kungen genom dylika kunde befaras binda sig i förhållande till en eventuell nyutlitradande minister. Enligt min mening faller detta argument till marken när det gäller de berörda undantagen från den strängt parlamentariska regeln. I en situation då monarkens auktoritet utnyttjas för att ge ökad tyngd och effekt åt en, i det gemensamma hemmets ländska intresset gjord aktion finna det ju ingen anledning att räkna med en förestående regeringskris. I alla händelser inte ett regeringstillträde som skulle innebära en annan kurs än den i aktionen uttryckta.

Den svaga punkten i kritiken mot de exceptionella kungliga framträdandena alltsedan 1914 har just varit att man satt doktrinerna före fosterlandet. Det kommer en att tänka på den gamla Engström-historien om den mot reglementet till idiott trofaste pjuken, som vägrade att ingripa i en för samhällsfreden kritisk situation under hänvisning till att "det inte var hans gesticket." För att nu inte tala om det gamla talesättet "operationen lyckades men patienten avled", vilket i en likartad tillspetsad situation av betydligt större räckvidd skulle kunna transversus unge'är sälunda: "Den parlamentariska operationen lyckades, men friheten förlorades."

Stockholm i november 1950.

Ole Söderström

*

Som svar på dessa inlägg är det i huvudsak tillräckligt att hänvisa till Dagens Nyheters artiklar i ämnet. Blott ett par anmärkningar skall tillfogas.

Generalkonsul Lamm stannar vid att Dagens Nyheter använt ordet "skrika" i fråga om vissa tidningar som mer eller mindre öppet uttalat sig för en personlig kungamakt. Enligt hans mening står ordet "skrika" i motsättning till förklaringen att dessa "skrik" är avsedda att "sakta bana väg för" en icke önskvärd utveckling. Själva det använda ordet finns det ingen anledning att stanna vid. Men uppenbart synes vara att man vid kan föra en högljudd propaganda för ett visst personligt inflytande hos kungen utan tanke på att detta inflytande skall bli av reell betydelse annat än i framtiden, i vissa speciella situationer. Det hr Lamm efterlyser oraaken till att Dagens Nyheter upptagit dessa frågor, så är det nog att hänvisa honom till dagens ledande artikel. Det är enligt vår mening vida bättre att en klarläggande debatt om parlamentarismens grundsatser sker under lugna förhållanden, då ingen tänker sig ett brott mot dessa grundsatser som aktuellt, än i ett tillstånd av kris och spänning, då helt andra synpunkter kommer att påverka och snedvrida opinionerna.

Hr Söderström utgår från att kungen bör kunna personligen framträda i exceptionella fall, i samförstånd med regeringen och den övervägående delen av folket. Även denna sak har förut diskuterats. Här skall blott tilläggas att ett dylikt framträdande rimligen bör vara obehövligt om en övervägande majoritet föreligger för den av monarken hävdade åsikten och å andra sidan ter sig olämpligt om monarken därigenom engagerar sig som talesman gentemot en opposition av betydelse. Kravet att kungen inte skall vädja till opinionen vid sidan av den parlamentariska regeringen — låt vara att det sker med denna goda minne — kan inte frångås utan att man frångår själva systemet.

Opera och stadsteater diskuteras på kongress

Riksteaterns operaverksamhet och stadsteaterfrågan finns bland motionsämnena vid söndagens Riksteaterkongress, som hålls i Medborgarhuset. Ett 60-tal representanter från landets olika lokalavdelningar väntas delta i motionsdebatten.

— Vi väntar oss livliga diskussioner, särskilt i frågan om operaverksamheten, berättar redaktör Gunnar Falk. Det är nämligen så att ett j är till följd av anslagsswårigheter har varit tvungna att slopa den nu nästan traditionella operaturnén. Denna har som regel varit flera tusentals kronor dyrare än de vanliga pjäserna. Då också turnéverksamheten till mindre orter har ökat betydligt, måste vi inskränka på utgifterna. Och det var då operaverksamheten måste upphöra. Beslutet har emellertid upprört medlemmarna i en del lokalavdelningar, som nu motionerat i frågan.

Riksteatern har ingenting alls emot att ta upp opera på programmet igen. Men vi vill ha ett större speciellt anslag i så fall. Vi har goda erfarenheter av de fyra tidigare turnéerna med "Figaros bröllop", "Don Juan", "Traviata" och "Barberaren i Sevilla". Anslagsbekymmer är också orsaken till att vi varit tvungna att lägga ned skolteaterverksamheten — det skedde så tidigt som 1942. En motionär till årets kongress vill att vi skall ta upp denna verksamhetsgren igen.

En tredje aktuell fråga som kommer upp till diskussion på söndagen är stadsteaterproblemet, skriver redaktör Falk.

Annons.

Kem. tvätt på rätt sätt! grundligt och ekonomiskt, så som den utföres vid Saltsjöbadstvätten, landets specialfirma i branschen, är god klädekonomi, en utgift som blir en inkomst. Tel. Vässl 19.02.80.

SE vagnarna med världsrykte hos AB WILHELM KINDWALL
Kungsträdgårdsgatan 12, Stockholm
Återförsäljare för Stockholmsdistriktet.

DAGENS NYHETER
TEGELBACKEN, STOCKHOLM 1
Telefon: 22 40 00
(Telegramadress: Dagnyheter, Postgiro (icke eftr anmärker) nummer 1 87 (för annonsärenden)
Utkommer årligen 365(366) dagar (tryckfria söndagar kl. 12.30—14.30)
Politisk huvudredaktör: Leif Ahlberg.
Redaktionschef och ansvarig utgivare: Sten Hedman.
Dagens Nyheters Aktiebolag: Verkst. direktör: Helge Axelsson.
SENASTE ANNONSPRISLISTA daterad 12/5 1950 tillhandahålles på begäran.
Dagens Nyheters tryckerl, Sthlm.

Modern socialhjälpslag anses starkt motiverad

Socialstyrelsen anser att socialvårdskommittens förslag till lag om socialhjälp m. m. är starkt motiverade i princip och att det är högst angeläget att dessa förslag i ändamålsenlig utformningar genomföres snarast möjligt.

Gällande fattigvårdslag är på otidsenlig och förleter så betydande brister från modern socialvårdssynpunkt att den, snarast bör ersättas med en ny, till tidens krav svarande lagstiftning. I princip och i väsentliga stycken är kommittens förslag väl ägnade att efter överarbetning avhöra den nuvarande lagen.

Styrelsen anser dock att förordningen om mödrahjälp tills vidare bör kvarstå i avvaktan på moderskapsförsäkring.

Beträffande ålderdomshemsverksamhetens framtida utformning anser styrelsen vidare, att statsbidragsfrågan snarast möjligt praktiskt löses och att de anstalter, som krävs för differentiering av ålderdomsklienteletet skapas i så rask takt och enligt så enkla metoder som möjligt.